

Melodraama või püüdlus ideaali poole?

Taanlased tõid Estonia lavale romantilise atmosfääriga balletietenduse, mis räägib ajatud lugu

Ballett

«Sülfiid»

August Bournonville'i
romantiline ballett

Muusika Herman Severin
Løvenskiold

Lavastus Eva Kloborg, Frank
Andersen ja Anne Marie
Vessel Schlüter (Taani)

Dirigendid Jüri Alperen,
Mikk Murdvee

Lavakujundus, kostüümid
ja valguskujundus Mikael
Melbye (Taani)

**Esiendus 25. jaanuaril
2007**

HEILI EINASTO
tantsukriitik

Romantiline ellusuhtumine ja maailmanägemus on iseloomustanud Tiit Härmi loomingut tantsijana ja soveldejana, sama joon paistab läbi ka tema kui balletijuhi repertuaarivalikust. Nii pole üllatav, et teatri kavva on võetud romantilise balleti võrdkuju «Sülfiid» August Bournonville'i versioon, mis on taanlaste elavas traditsioonis jõudnud tänasesse päeva.

Lavastajad Frank Andersen, Eva Kloborg ja Anne Marie Vessel Schlüter kuuluvad põlvkonda, kes saanud oma põhikoolituse just Bournonville'i treeningüsteemis.

Kuigi balletitehnika evolutsioon on suundunud lihtsalt keerulisemale, ei tähenda lihtsamale mitte hõlpsamat

naerata ja imestunud; tema liigutustes puudub veenvus.

Kahest Sülfiidist sobib roll kahtlemata enam Olga Rjabikovale, kelles on mõistatuslikku, karge malbust ja seletamatut haprust; paraku kipub ka tema näol valitsema tardunud naeratus.

Marina Chirkova on teinud tõsist tööd, et sobida rolli, mis tema tantsijanatuuriga täiesti kokku ei sobi (Chirkova võinuks olla suurepärase Effy), ning tema näitlejatöö on meisterlik.

Kuigi tantsutehniliselt kindel ja nüansirikas, pääseb mõnes stseenis võimule Sülfiidile kohatu temperament.

Suurepärase näitlejatöö on teinud Madge'i kehastavad Vitali Nikolajev ja Juri Mihhejev. Mõlemad on erinevad: esimeses jääb peale deemonlikum pool, teises inimlikum külg, kuid žestid ja miimika on väljendusrikkad, arusaadavad, ilma liialdusteta.

Samuti jääb meeldivalt silma Aleksander Prigorovski esitatud Jamesi võistleja Gurn, kelle rollis ühineb edukalt kõnekas pantomiim kerge tantsuga.

Mõnevõrra kahvatuks jäävad mõlemad Effyd – Ingrid Gilden ja Urve-Ly Voogand, seda just dramaatilistes stseenides.

Mis ta siis on?

Romantilise atmosfääri loojaks on Mikael Melbye stiilne, romantiline kujundus: esimese vaatuse olustikulisusele annab

Mikk Mulvee
Lavakujundus, kostüümid
ja valguskujundus Mikael
Melbye (Taani)
**Esietendus 25. jaanuaril
2007**

HEILI EINASTO
tantsukriitik

Romantiline ellusuhtumine ja maailmanägemus on iseloomustanud Tiit Härmi loomingut tantsijana ja soveldejana, sama joon paistab läbi ka tema kui balletijuhi repertuaarivalikust. Nii pole üllatav, et teatri kavva on võetud romantilise balleti võrdkuju «Sülfiid» August Bournonville'i versioon, mis on taanlaste elavas traditsioonis jõudnud tänasesse päeva.

Lavastajad Frank Andersen, Eva Kloborg ja Anne Marie Vesel Schlüter kuuluvad põlvkonda, kes saanud oma põhikoolituse just Bournonville'i treeningüsteemis.

Kuigi balletitehnika evolutsioon on suundunud lihtsamalt keerulisemale, ei tähenda lihtsam alati mitte hõlpsamat – nii peidab ka Bournonville'i stiili näiline kergus endas võimalikke karisid.

Liikumise katkematu voolavus ka kõige keerukamate hüpote ja pöörete juures; tantsu ja pantomiimi põimumine; täpsus nii tantsujadades, žestides kui ka näoilmetes, säilitades igal hetkel eluläheduse ja loomulikkuse.

Tallermaa ja ohver

Pealtnäha on «Sülfiidi» süžee väga lihtne: õhuhaldjas-sülfiid meelitas nooruk Jamesi tema pulmapeolt minema ja hukub hiljem nooruki embuses. Sülfiidi surma otsene põhjustaja on nõid Madge'i Jamesile antud õhuline pleed, mis röövib haldjalt tiivad ja muudab ta seega kättesaadavaks, surelikuks naiseks.

Jamesi mõrjsja Effy abiellub

Noor James (Vladimir Arhangelski) ja graatsiline Sülfiid (Marina Chirkova).

Toomas Huik

truu austaja Gurniga. Nii kaotab James järk-järgult kõik: sülfiidi, pruudi koos turvalise koduga ning lõpuks ka elu. Kõige selle taga on ka juba mainitud Madge, kes Jamesi pulmapäeval end viimase kolde ette soojendama oli tulnud ja kelle nooruk välja viskas.

Agaga see lihtsus on petlik. Nii võib Madge'is näha mitte üksnes kättemaksuhimulist vanaehte, vaid ka kõrgemate püüdluste vastasjõudu ning inimese kättesaadavate, maiste naudingu toetajat.

Sülfiidid seevastu kehastavad unistusi, maisest vabanemise püüdlusi ja ihalust täiuse järele. James on nende kahe vastandjõu võitluse tallermaa ja ohver.

Milline tasand kõlama jääb, ei sõltu mitte üksnes lavastaja tahtest, vaid ka esitajatest. Artjom Maksakov suudab edastada Jamesi nooruslikku siirust ja impulsivsust – tema käitumise ebakõlad ja karmus (näiteks Madge'i väljaajamine) tulenevad talle endalegi arusaamatutest tungidest ja emotsioonidest.

Maksakovi žestid ja miimika mõjuvad loomuliku ja ehtsana ning mõningane tehniline ebakindlus (eriti tuuriga hüpetes) ei sega balletti nautimast.

Vladimir Arhangelski on tehniliselt kindlam (kuigi ülakeha koordinaatsioon jälgade suhtes jätab soovida ja õlgade jäikus reedab, et tehnika vabast valdamisest on asi kaugel), häirima hakkab aga miimika üheülbalisus.

Arhangelskil oleks nagu kolm maski, mida ta vahetab vastavalt olukorrale: kannatav,

nuks olla suurepärane tantsu- ning tema näitlejatöö on meisterlik.

Kuigi tantsutehniliselt kindel ja nüansirikas, pääseb mõnes stseenis võimule Sülfiidile kohatu temperament.

Suurepärase näitlejatöö on teinud Madge'i kehastavad Vitali Nikolajev ja Juri Mihhejev. Mõlemad on erinevad: esimeses jääb peale deemonlikum pool, teises inimlikum külg, kuid žestid ja miimika on väljendusrikkad, arusaadavad, ilma liialdusteta.

Samuti jääb meeldivalt silma Aleksander Prigorovski esitatud Jamesi võistleja Gurn, kelle rollis ühineb edukalt kõnekas pantomiim kerge tantsuga.

Mõnevõrra kahvatuks jäävad mõlemad Effy – Ingrid Gilden ja Urve-Ly Voogand, seda just dramaatilistes stseenides.

Mis ta siis on?

Romantilise atmosfääri loojaks on Mikael Melbye stiilne, romantiline kujundus: esimese vaatuse olustikulisusele annab romantilist hõngu aknast paistev maastikuvaade ja teine vaatus oma vanade, pähklike puudega on ühtaegu salapärane ja realistlik.

Balleti kui terviku edu sõltub suuresti ka muusikast – täpselt, selle värvide esiletoomisest. Kuigi Herman Severin Løvenskiöld ei kuulu muusikaliitatuuri meistrite hulka, võib tema muusika kõlada nii klišeelikult ja tuimalt kui ka värvikalt ja elavalt – kõik sõltub dirigendist.

Kui dirigendipuldus on Mikk Murdvee, siis muusika heliseb. Kui Jüri Alperen, siis on tegemist «tavalise balletimuusikaga», mille ainus väärtus on selle kerge tantsitavus.

Nii jõuame ka siin küsimiseni: kas «Sülfiid» on püüd kättesaadatu ideaali poole või pelgalt mannetu melodraama.